

EN

12 N/4

TAD TEXIER

JÉZUIT

TRAJEDIS É TÉR LODEN

DRÉ

En eutru L. M. BRIENT

VANNES

IMPRIMERIE LAFOLYE ET J. DE LAMARZELLE

—
1935

10684

EN
TAD TEXIER

JÉZUIT

TRAJEDIS É TÉR LODEN

DRÉ

En eutru L. M. BRIENT

FB

811

682

BRI

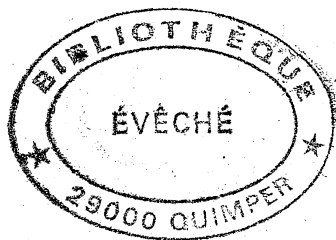

*A Son Excellence
Monseigneur A. Duparc
Hommage de ma bien
respectueuse vénération
L. M. Brient*

VANNES

IMPRIMERIE LAFOLYÉ ET J. DE LAMARZELLE

1935

EN HOARIERION

En TAD TEXIER Jézuit

VERKAD { pertrerion
BALLIN }

KONAN tavnour

Jean GACHET melinér

ER HOMISÉR

FRANSÉZ {

JOZON } soudarded

ANDRÉ }

En Eutru ROHELLEK Alezonér

ER VENDÉEN

UR GOARD BOCH

TAD TEXIER

KETAN LODEN

ER MISIONÉR

DEVIZ I

VERKAD, KONAN

VERKAD

Deit on mé d'hou kuélet aveit goulén genoh
Mar kavan lojeris én ur gambr benak d'oh.

KONAN

Nen doh ket a zré-men, a bé bro oh saüet ?

VERKAD

Deit on ag er hreiznoz, ér Holland on gañnet ;
Me chonj é chom dré-men tri miz de labourat.

KONAN

Pé hanù e hues, Eutru ?

VERKAD

Me hanù e zou Verkad.

Me rei d'oh, eit peb miz, dek livr ha puar uigent ;
Me ra d'oh ur briz vat, kéméret mé alkent,

KONAN

N'hun es na fornigel, na grill na bir erbet ;
Ni e hra hur hegin dalbéh ar en uéled.

VERKAD

Nen des grimeu genein, nen don ket mé melzin
Na diés de chervij ; me zèbrou ér gegin.

KONAN

Ni hur behé ur gambr ; més aveit er predeu
Ne huélan ket penaus é plijou d'oh en treu.

VERKAD

Me garehé bremen gouiet mar hues chistr mat ;
Degaset d'ein, mar plij, un hantér bouteillad ;
Get en amzér tuem-men, un dén e ivché
Lomigeu èl hennen a dra sur tro en dé.

KONAN

Hemb er mélein, me chistr e zo ag er guellan ;
Ne gavér é nep tu chistr ken dous na ker skan.
Mar kavet mat, Eutru, er péh e reemb d'oh,
Hui e hel chom genemb kuit a vonet pelloh.
Amen é kaveet ur péh a lojeris
Durheit doh er saù-hiaul, tostik tra d'en iliz.

VERKAD

Nen don ket badéet, laret ket de hañni.

KONAN

Marsé Doué hou tegas amen eit hou kouni !

VERKAD

Marséhat, nen don ket énep de lézen Doué.
Me ia d'en overen hag e batér eué.

DEVIZ II

VERKAD (*é'unan*)

Na péh un digemér ! un dén mat é Konan :
Mercheu un dén santél ar é fas e huélan.
En dén-sé nen dé ket én arvar él on-mé.
Kaer erhoalh é gouiet é ma sonn én é fé,
Me gar'hé bout èldon eit monet d'en iliz ;
Ne hran dré-men meit troeïn ha distroeïn é pep kiz.
Red é d'ein dilézel kement a droielleu,
Donnet de vout krechén, kuitat me fennadeu ;
Fé me zud e oé mingl, ou hugenadaï iein,
Me houlennou get Doué kemér truhé doh-ein.

DEVIZ III

VERKAD, BALLIN

BALLIN

Mont e hra mat, Verkad ?

VERKAD

Mat tré, él ma huélet.

BALLIN

Petra hou laka hui de vout ken néhanset ?
Kredein e hran penaos hou kalon zo diés ;
N'em es ket hou kavet ken ankinet liés.
Penaos é ma paset en amzér genoh hui ?
Ha hui e vour dré-men ? kavet e hues un ti ?

VERKAD

Kavet em es ur gambr, bras erhoalh aveit deu,
Ér pen ag en hent-men pe droér a zorn déheu.
Én araug ag en ti, é hes-ur liorhig
Karget a voketen léh ma kan en estig.

BALLIN

Ér hornad bro, Verkad, petra zou a neué ?

VERKAD

Larein e hrér kent pèl é vou ur jubilé ;
En tad Texier e zeï de vannein er mision,
Kleuet em es laret, arlerh en Asansion.
Un dra spontus bras é kleuet er Jésuited,
Eun em es anehé ; aman ne chomamb ket,
Ni zeï arlerh éndro, a pe veint ind oeit kuit ;
Elsé n'ou guéleemb ket, nen deemb ket d'ou havouit.

BALLIN

Perak kuitat Sanolff ?

VERKAD

Chom aman n'hellan ket.

De vro Santéz-Anna é ma me chonj monet ;
Konan des laret d'eïn ur vraù a neuéted :
Ur ioh tud um gavo énou é perhinded,
Dé kent er Pentekoust. Én arben ag er gouil,
Tud diar er mézeu hag open tuchentil
Um delp ar er blasen én ur léh dizolo
E rei d'eïn guélet spis guskemanteu er vro.
Reit é d'eïn ur labour ha nen dé ket distér,
Rak n'hellan ket donnet de ben ag er gobér.
Marsé p'em bou duhont guélet treu braù ha flour,
E teï genein ésoh ha guèl hoah me labour.

DEVIZ IV

BALLIN, KONAN

BALLIN

Chomet on mé amen en despet d'er mision ;
Taul-ha-aul é kleñañ kloñ en iliz é son.

Me garehé gouiet perak er Sannolviz
E ia get dillad du a vanden d'en iliz.

KONAN

Ah ! kéh Eutru Ballin, ind e ia de gleuet
Er predégu vé groeit g'en Tadeu jezuited
Ind e lak dillad du aveit dougein begin
Eit ul lid ér véred e vo groeit a vitin ;
Hou chonj é martezeï monet de cheleuet
Er predeg e vo groeit eit er ré treménet ?

BALLIN

Oh ! me garehé guèl eit tri ha pemp-kant-skouid
Bout kristén él ma oh, é rauk ma hiehen kuit.

KONAN

Verkad e lar eùé penaos d'un dén hemb fé
É vank er skiend vat aveit hanañet Doué.
Chetu ean é tonet

DEVIZ V

BALLIN, VERKAD

BALLIN

Deit oh éndro, Verkad.

VERKAD

El ma huélet, Ballin, n'hellan ket hou kuitat.

BALLIN

Ama, pé sort doéré genoh e zigaset ?

VERKAD

Nag a dud, nag a dud e oé énou tolpet !
Bourabl e oé guélet ol en dud é pedeïn :
Kement-sé en des groeit ur blijadur vras d'eïn.

Arlerh koén é huélan tud tolpet a vanden
 Prest d'hobér prehésion tro ha tro d'er blasen.
 Etal-onn un dén vil, digampen ha baltek,
 Um lakas de laret get ur voéh rastellek
 É ma er prehésion un hoari dihuennet !
 Kentéh é keméran ur pilet alumet
 Eit dispriz ha goapat er louz a vlasfémour
 N'en doé ket méh erbet dirak tud a inour.
 Goudé ma oé bet groeit en dro ag er Skala
 É kañnein a galon kañnen santéz Anna,
 Er prehésion e hra tro er hloestr ; hag ér méz
 Ol en dud um dolpas kentéh én dro d'er groéz,
 Eit kleuet tad Texier en deoé predéget.

BALLIN

Hui lar en Tad Texier ?

VERKAD

Ia, Texier.

BALLIN

A ! taüet ;

E ma genemb aman é hobér predégeu ;
 N'hel ket bout é deu léh.

VERKAD

Ne laran ket ur geu :

Er mæmb doh troed er groéz, deit a Jérusalem,
 En dés groeit disadorn ur prédeg kaer ha luem ;
 Er ré oé é cheleu e ouilé get glahar !
 Ur beleg èl hanéh, ne gavér ket é bar.
 — Petra e chonjet hui ag er visionerion ?
 Ha kleuet e hues hui predegeu er mision ?

BALLIN

Nen don ket deit amen eit kleüet predégeu,
 Na muioh eit kleuet kañnein ou guerzenneu ;

Hui hrehé mat marsé monet de cheleüet
 Er péh e lar d'en dud en Tadeu Jezuited.
 Er ré oui er bretonén iliz vé tolpet ;
 Er réral ér chapél, e zeli un gavet.

VERKAD

Me iei mé d'er chapél get er ré oui galleg
 Ha me chomou énou eit kleuet er predeg.

DEVIZ VI

BALLIN, KONAN

KONAN

Nen det ket hui, Ballin, d'er chapél get Verkad ?

BALLIN

Nann, nen dé ket me çhonj monet de batérat.

KONAN

Red e vo d'emb neoah kavet en Eutru Doué ;
 Ean é en des reit d'emb èl d'en ol er vuhé,
 Ean hé lammou genemb pe chonjeemb bihannan.
 Mar ne vemb ket salvet hun léh e vou én tan !
 Ne garehen ket, nann, eutru, bout én hou léh,
 E hobér èl ma hret, me varuehé get méh.

BALLIN

Perak chonjal ér marù ? guel é chonj ér vuhé !

KONAN

Penaos é hellet hui, me hëh dén, konz elsé ?
 Marsé kent ma vo pël hou korv vou interret,
 Hous inean dirak Doué e iei de vout jujet.

BALLIN

Nen don ket hoah kouh bras.

KONAN

Nen doh ket hoah boulom,
Més nen domb ket lakeit ér bed-men aveit chom.

BALLIN

Konzamb a dreu aral; ha hui e garehé
Ma hrehen hou portréd ?

KONAN

Plijadur em behé.

BALLIN

Hama chouket amen, ha chomet hemb bouljal.
Er portréd e hrein d'oh e vou doh-oh hanval.
Pléget'n dousig hou pen, muihikoh a zéheu,
Ha groeit ur minhoarig eit brèùat hou selleu !
Elsé, mat; ha bremen, krogamb én hun labour.
Chomamb ket dévéhat èl ma oemb en nihour.
Hou tal nen dé ket hoah pèl doh énou kriset,
Hui e hra plijadur d'er ré za d'hou kuélet,
Ur pennad kaer a vlèu e hoarnis mat hou tal
E vehé treu erhoalh eit gobér d'oh bragal.
Hou moéz en devou joé doh hou kuélet tennet,
Hi e larou sur mat é ma hui é pakret.

KONAN

Haval genein kleuet hou konsort é kerhet;
Hui e houiou bremen geton en neuéted.

DEVIZ VII

BALLIN, VERKAD

BALLIN

Ama kleuet e hués er predeg zo bet groeit ?
N'em behé ket kredet é veeh bet hui oeit
De gleuet ur beleg e huchal ar en dud !
Chomel e hret bremen èl un dén e zou mut.

VERKAD

Er péh en des laret er misionér bihan
En des me lakeit mé de chonjal ém inean.
Doué en des hun hroéet aveiton é unan;
Goah arzé aveid omb mar ne damb ket d'en nean.
Red é d'emb karein Doué èl men dé deliet;
Mab dén én é vuhé e glah plijein d'er bed
Hag ean ra disprizans pen da er marù d'er skoein;
Péhani a nehé e zeliamb ni kredein ?
Mab-dén én é vuhé pé mab dén é veruel ?
Hanval e genein mé nen des chet a seùel
Hhuél bras er spered aveit kompren és mat
E teliér disprizein er péh zou ret kuitat.

BALLIN

Hui e glah bout kristén, ne vehet mui hou mestr !
Eit on mé, me chomou distag ha digabestr.

VERKAD

M'er lar d'oh, hou kreden nen dé ket me hani;
É héli lezen Doué més chet eun a fari.

BALLIN

Ni zeli bout joéius ha bouill, na petra ta,
Ne zeliamb biskoah en dout eun a nitra.

VERKAD

N'em es chet eun, Ballin, a gavet trebilleu :
Eit en neb e gar Doué, nen dint meit boketeu.

DEVIZ VIII

VERKAD, TAD TEXIER

VERKAD

Ah ! hui é Tad Texier, m'es ket hous ankoéheit :
É hobér tro balé d'en tu-men é hoh deit !

TAD TEXIER

Ia, deit on d'en tu-men aveit kemér en ér ;
Amzér em és bremen de laret men breuiér.

VERKAD

Mar karet, m'hous héliou aveit er huéh ketan.

TAD TEXIER

Hui rei d'ein, kredet mé, er blijadur vrasan,
Ni gonzoù a bep tra, mar karet a beintur ;
Me gar en tablenneu ag en oed a groédur,
Me zad oé menuzér ha guéhavé liúour ;
Én ti é oé sonnér hag én iliz kornour (1).

VERKAD

Me chonj é konz doh hui, me Zad, a dreu aral.

TAD TEXIER

Ag er péh e hues groeit marteze guéharal ?
Arhoah vitin me iei d'en iliz abred mat ;
De bedér ér hantér é vein é kovesat.
Me houi ne vanket ket d'er sul en overen,
Ha hui e ia de noz liés mat d'er beden.

VERKAD

Un dra e hra poén d'ein ; me gonzoù d'oh arhoah.

TAD TEXIER

Perak nepas hiniù ? Deit genein henneoah !
Ne hues hui liés mat, én hou kalon iouank,
Guélet penaos én hi un dra benak e vank ?

VERKAD

Ém halon, guir mat é, en um gav en droug sé ;
Nen don ket badéet, me lar er huirioné.

Nen don ket éu hent mat, me halon er lar d'ein,
Mar ne van badéet, n'hellan ket um salvein.

TAD TEXIER

Guir erhoalh e laret, hui houi é ma rekis
Reseu er vadéent eit mont d'er baraouiz.

VERKAD

Ne ouian ket penaos é ma ret um gemér ;
Eit kement-sé, petra e zelian mé gobér ?

TAD TEXIER

Red é d'oh de getan gouiet é hes un Doué
Ha nen des meit unan ; éan zou er huirioné :
Me gasou d'oh ur livr en dés groeit Girodon,
Pe vezet én arvar ag er péh zou én on
Hui e iei de houlen get en eutru kuré
Ezevizou splann d'oh guirionéu er fé.

VERKAD

Pégement a livreu em es mé bet lénét !
Ne glaskan meit un dra : koutantein me spered.
Ah ! un troh kredenneu, e dremén dré me fen,
E hra d'ein ur boén vras ha me lak peb eil pen ;
Petra bé mé d'obér eit pellat en dra-sé ?

TAD TEXIER

Pe gavan tud iouank é klah er huirioné,
Me lar aben, d'em chonj, sort-sé en des spered ;
Nen des chet kalz èl-oh hag e glah bout disket.
Betag bout badéet èl omb-ni, hui er gouï,
N'helleet ket kredein avèl ma kredamb ni,
Rak get er vadéent é reseuamb er fé.
Er hrés-sé hra d'emb kredein é hes un Doué.

(1) Ophicléide.

Degoéh e hrei genoh èl get un dén païan
 E oé bet badéet get mem brér (1) é Ceylan.
 Spered erhoalh en doé er païan tregaset
 Get chonjeu èl hou ré, ha dalbéh poéniet.
 Arlerh er vadéent n'en doé ket mui a boén ;
 Nitra ne oé ésoh aveit en aprestein
 De reseù hur Salvér. Elsen é vou eit-oh.
 Pe veet badéet, reit e vou hou Pask d'oh.
 — Me zeï amen arhoah, arlerh er gospereu,
 Ha ni e gouzou hoah a gement-sé hun deu.

DEVIZ IX

VERKAD (*d'unan*)

En Tad Texier e lar é tei de men guélet,
 Ne chomein ket amen aveit er cheleuet.
 Arhoah me geméro un trein eit Quimperlé.
 Er chonj de vout kristén e bellei marteze.
 Tad Texier e zou dueh de rein konfort d'en dud,
 Ean e lar d'ein pedein ha nepas chomel mud.
 N'em es chet hoah kavet en hent e gas de Zoué,
 Mar kollan me inean petra vou a nan mé ?
 Monet d'er bed aral e zou ur chonj spontus
 Mar ne vé ket er fé é me halon gredus ;
 Pe chonjan én ihuern é kollan me spered,
 Ne ouian men é on, ne ouian men monet.

DEVIZ X

VERKAD, BALLIN

BALLIN

Perak é oh hui hoah hiniù ken ankinet ?
 Taolet er chonjeu-sé ér méz ag hou spered.

(1) Brér en tad Texier, Félix, e oé misionér é Ceylan.

Kentoh eit um lezel de goéh ér melkoni,
 Verkad, groamb hoari gaer érauk er gohoni.

VERKAD

Poén e hra d'ein kleuet hou konzeu velimus,
 Ne hellan ket mui harz get un droug dihuigus.

BALLIN

Ne greden ket, m'ami, gobér poén erbet d'oh,
 Me chonj e oé hemb kin bout é farsal genoh.

VERKAD

N'hellér ket gobér bourd ag en dra santélan
 Hun és de gas de ben eit salvein hun inean.
 Ur volanté kriùoh aveit me hani-mé
 Em galù !

BALLIN

Pé volanté ?

VERKAD

Hani en Eutru Doué.

BALLIN

Én arvar é on hoah ag er péh e laret.

VERKAD

Volanté santél Doué n'en des mezul erbet ;
 P'en des en Eutru Doué keméret hur halon,
 N'hellamb ket um zihuen na derhel pen dehon ;
 M'er sel hag er hemér èl me mestr ha me skuir,
 Nag é vehé red d'ein andur memb er martir.

DEVIZ XI

VERKAD, TAD TEXIER

VERKAD

Hui e huél dirak-oh un oén en des klasket
 Achapein a zan goard er Bugul mat karet.

TAD TEXIER

Hui fari : n'em es chet dirak men deulegad
Un oén e glah pellat a zoh er Bugul mat.
Ah ! mé hou sel kentoh él un oén e gar Doué,
En des hireh de glah péraj er huirioné ;
Un nebedig kogus e hues hoah de skarein
Ha hui huélou forh éz er sklerdér é splannein.

VERKAD

Devéhatoh me hrei er péh e houlennet ;
Me gav genein bremen é ma hoah rè abret :
Goudé !

TAD TEXIER

Ha blotat hrei hou kalon é hortoz !
Doué hrata er pardon més nepas en trenoz.
Guel é arrest en dé, ne dennet ket ardran :
Er hetan péhed groeit hél bout en devéhan.
Pegours e vennet hui ma vou er vadéent ?

VERKAD

Aben miz est d'en huéh pé d'er seih arnuigent,
Me ven bout badéet ér chapel ag hou ti,
Mar des tu d'er gobér hep diézein hañni.

TAD TEXIER

Oh ! na kaerèt ur gonz ! m'um garg mé a gampen
Er péh e zou rekis eit kas en treu de ben.
Me bedou hag e hrei patérat aveidoh,
Hui glaskou ur pèrein aveit donnet genoh.

DEVIZ XII

VERKAD, Jean GACHET

VERKAD

Dé mat d'oh, Jean Gachet, koutant on d'hou kuélet
Penaos é ha genoh ? Labour e hues perpet ?

JEAN GACHET

Pen des chet deur él lenn, difonn é er labour !
M'es chet gellet malein a houdé en nihour.
Pe gleuan deur er hoeh é kaketal dousik,
Hanval e vé genein é kleuan er muzik,
Er muzik flour, e hra me melin é valein,
E rejoeis me halon hag hé lak de vleuein.
Pe sko splandér er loér ar en deur chumennet,
Hui gredehé forh-éz guélet argant téet.

VERKAD

Hiniù é ma tioél, er vrumen e zou du,
Guélet e vé kogus é seüel a bep tu,
A hed er flondrenneu deliaù er gué e grein,
Kleuet e vou tuchant er gurun é tarhein.

GACHET

Mad e vehé erhoalh ma tehé en harnan
Eit distan en amzér kalz ne vern a beban.
Kleuet er hloh é son, en auél des kriüeit,
Ur vadéent, péchanj, hiniù e zou bet groeit.

VERKAD

Ha ne gav ket genoh é ma oeit pèl er vrud
É vein mé badéet, revé ma lar en dud ?

J. GACHET

Lorbaj e vé laret, ne laran ket ur geu ;
Be zou kement a dud hag en des fal végeu !

VERKAD

Ia, met guir é neoah er péh e vé laret ;
M'hou koulén eit pèrén a pe vein badéet.

J. GACHET

Ama, koutant bras onn de vout hou tad-pèren.
Sapristi, sapristi, hui hra plijadur d'ein.

VERKAD

Aveit klask er huir fé em es kuiteit mem bro,
Hag eit disam er béh e bouiz arnan guerso ;
Me chonj é karein Doué, Mestr en nean hag en doai,
Ha dilézel en diaul get é vrasan kounar.

J. GACHET

Pegours é vennet hui rein diléz de Satan ?

VERKAD

Aben ur miz benak eit en devéhatan.

J. GACHET

Amzér hur bou nezé de brenein en draje
E ra er gompèrion d'ou ré tost en dé-sé.

DEVIZ XIII

KONAN, BALLIN

KONAN

Me gav genein, Ballin, hou konsort zo chanjet ;
Nen dé ket mui er memb. Bourabl é er guélet ;
Ean e ia d'en iliz pé d'er chapél vihan
De laret é batér bamnoz èl ma kredan.

BALLIN

Me hansort e zou deit tuchant de laret d'ein
Penaos é chonj e oé donnet de vout kristén.

KONAN

Ean um saù ihuéloh eit en treu ag er bed,
Hag eit bout ur hristén n'en des chet eun erbet.

BALLIN

Kleuet en des ur voéh dehon ean é laret
N'hellér ket bout salvet mar ne vér badéet.

KONAN

Guél é héli lézen Jésus Krist hur Salvér
Kentoh eit um lezel de vont get Lucifer.
Er fal plijadurieu e vé kaus guehavé
De galz a dud ionank de goll karanté Doué.

BALLIN

Hoant en des de sehel én ur garg ihuéloh ;
Ne ouian ket neoah mar gell biskoah disoh.

KONAN

Taùet ta, keh Ballin, nen det ket de gonz fal
Ag en hani e hues karet mat guéharal ;
Guél e vehé d'oh hui kemér skuir ar nehon
Ha bout, un dé benak, badéet avel-don.

DEVIZ XIV

VERKAD, BALLIN

VERKAD

Salud, Ballin.

BALLIN

Salud. Kleuet em es laret
Penaos, en déieu men, é oh bet badéet.

VERKAD

Bremen é on kristén ; doh m'em boé goulennet,
Èn iliz a Huéned é on bet badéet.

Deu zé kent, Tad Texier, eit me lakat é stad,
En devoé disket d'ein un trés de batérat ;
Biskoah n'em es santet kement a blijadur.
En Iliz me hemér aveit bout hé hroèdur,
M'hellou seuel me fen hemb doujans a hañni,
Bremen vein én Iliz èl unan ag en ti.

EIL LODEN

EN ALÉZONOUR

DEVIZ I

ER HOMISÉR, SOUDARDED

ER HOMISÉR

Ché ! Chetu un affich ha nen dé ket timbret !
Guélamb er péh e zo ar nekon hoah skriùet :
Er getan konférens : Perak é hés brezél ?
Eil Konferans : Pegours é taùou er brezél ?
Er péh e zou amen e zo sur treu erhoalh
Eit me lakat d'hobér grons ur proséz-verbal.
D'en hani en des bet hardehted d'embannein
Predégu soudarded én iliz hemb doujein.
M'en diskou mé hiniù de héli el lézen.
Én iliz nen dé ket ur léh nag un dachen
De gonz ag er brezél.

FRANSÉZ

Er péh zou én affich
Staget doh er vangoér, de hañni ne zisplij.

ER HOMISÉR

Me gasou ur jandarm de gavet er préfet
Aveit goulén geton mar des hañni en droed
De gonz ag er brezél, ha hoah d'er soudarded.
Nen don ket én arvar ha ne vein ket soéhet

Ma vou lakeit men dén é sol un tachad kloz,
Léh m'en devou amzér d'hobér chonjeu d'é boz ;
Ni e huélou ur bourd sort ne vé ket guélet.
Érauk ma hei d'en toul, goulennamb jandarmed.
Um aprestamb eùé d'hobér dehon safar,
N'er lauskamb ket de vont d'er prizon ar é hoar.

DEVIZ II

ER SOUDARDED, TAD TEXIER

FRANSÉZ

Hous affich e zou oeit get ur jandarm a bres ;
Er homisér e lar é hrei d'oh ur proséz,
Ha konzet en des memb ag hou kas d'er prizon.

TAD TEXIER

En dén sé n'en des chet tam erbet a rézon ;
Mar des ean ur pen bras, m'es mé unan kalet.
Nen dé ket ur balteg e skont er Vretoned !

FRANSÉZ

Bout e zou de zihoall doh un dén dihouiek,
Drest peb tra pe nen dé nameit ur pestuek !

TAD TEXIER

Ne dalv ket er boén d'emb breman um néhansein ;
Rak er péh em es groeit ne dennou ket droug d'ein.

JOZON

Droug e vo geton ean mar nen da ket de ben
A zisoh get er péh des laket én é ben.
Kleu e hnan me halon é tiktikein got nerh
E chonjal ér proséz e vou groeit ag é berh.

TAD TEXIER

E han mé de gavet er jénéral hiniù
Aveit dispég dehon er péh e zo arriù.

DEVIZ III

ER SOUDARDED

FRANSÉZ

Ean e ouiou reih, mat konz doh er jénéral
A pen dé bet deu vlé é ti un amiral (1).
Goudé bout bet tri blé é Pleuignér kuré,
Hanùet oé chapelén Santéz-Anna Alré.

JOZON

Ne vehen ket soéhet ma vehé gourdrouzet
En Tad Texier hiniù eit er péh des skriùet.

ANDRÉ

Nen dé ket un droug bras deviz ag er brezél ;
A gement-sé en ol e gonz a voéh ihuél.
Ha nezé tad Texier n'en des chet hoah konzet ;
Ha n'hellér gout petra en devehé laret.

FRANSÉZ

Oeit é en tad Texier ne ouian ket d'èmen ;
Nen dé ket ker bourabl pe nen dé ér vanden.
N'em es biskoah guélet, naren biskoah hañni
Ken douget aveid-omb deustou d'é gohoni.

JOZON

Hanval genein m'er guél é tonet d'hur havet,
Ni e houiou pésort degemér en des bet.

DEVIZ IV

ER SOUDARDED, TAD TEXIER, ER HOMISÉR

ER HOMISÉR

Ama, er jénéral, petra des ean laret ?

(1) Amiral Lafon.

TAD TEXIER

Ean en des laret d'ein, me labour n'hou sel ket.
(*Er homiser e ia kuit*)

Guélet em es hiniù jénéral Kastelnau ;
Ean zou mestr d'hun armé ; me chonj hui en hanaù.
P'em es diskoeit dehon en affich m'es lakeit,
Ean en des laret d'ein « Mét forh vat e hues groeit » !
Goulennet des genein pebéh oéd em boé mé !
« Huéh vlé ha triuigent » em es laret em boé.

ER SOUDARD (*e zégas er journal*)

Er journal offisiel a berh er hommandant.

TAD TEXIER

Guélamb en doérierieu e sel er réjiment :
« Er jeneral e zo er pen ag en armé
E zoug de vout mélet Matelin en Texié
En des dré predégu intañnet hemb distro
Kalon er soudarded de garein mat ou bro.
En Texier Matelin n'hellér en ankoéhat,
Eit er groéz a inour en des gouniet mat »,
Rekis-é d'ein monet de gavet Kastelnau
Eit en trugérékat. Joé ataù, kenavo !

(*Exit*)

FRANSÉZ

Er groéz-sen a inour reit d'unan kalonek
E hoarnis ag er choéj soutanen ur beleg.

JOZON

N'hellemb ket ni biskoah en devout er groéz sé.

ANDRÉ

Unan koed vou lakeit édan bèr ar hou pé.

FRANSÉZ

Sellet ta en amoéd é klask en dout er groéz :
Ne vé ket reit a vad d'er ré e chom de boéz.

JOZON

Lakeit e vé pep tra ar me hein mé dalhmat.

ANDRÉ

Kement-sé e zisko en e hues ur hein mat !

FRANSÉZ

Nag a dud e zou marù skornet ge'n aneouid !
Ha nag a dud aral en des bihan a vouid !
Keméramb en amzér hemb um glem, èl m'é ma :
En Doué e dro er bed e houi petra e hra !

JOZON

Er ré zou én tranché hemb lemel anehi
E zou, kredein e hran, klañnoh eit ma omb-ni.

ANDRÉ

Kaer ou devou gobér, er Boched lonkerion,
Nen deint ket hoah de ben ahanamb Fransizion.

FRANSÉZ

Pen dehé er Boched a houni er victoér
Ind e vehé merhat fal bras én hur hevér.

JOZON

Nen dé ket hir erhoalh ou hordennigou brein
Eit lakat èl ma faot ou hornigel de droein.

ANDRÉ

Laret em es liés, aveit fêhein er Boch
Red e vehé kavet ur jénéral èl Foch !

FRANSEZ

Eit gouil en tad Texier e zigoéhou arhoah,
Groamb ur haer a voked de rein dehon hineah.
Ni e laron dehon en hun es plijadur
De gavet én hur mesk ur beleg difestur.

JOZON

Guélet em es unan é ti er marhadour
E hrei d'hun aumonier plijadur hag inour ;
E han d'er hlah aben ; en Tad en des laret
E vé bet deit hiniù, kent kuh-hiaul d'hur guélet.
(Exit).

ANDRÉ

Hun diskoarn e gorn bamdé get en tenneu ;
Mar choman hemb bout boar get trouz er hañnoneu,
Me rei de santéz Barb get ur haer a biled
Un hantulér saüet a vantal ur boled.

DEVIZ V

ER SOUDARDED, TAD TEXIER

FRANSÉZ (get ur boked).

Gouil mat d'oh, Tad Texier, gouil mat e laramb d'oh.
Ni e zou soudarded hag e vour bout genoh ;
Me garehé em bout muihikoh a spered
Eit gobér inour d'oh avel ma veritet ;
Él ma on dihouiek ne larein meit ur gir :
Plijet get Doué rein d'oh iêhed ha buhé hir !
Ni e houlén geton ma hoarno hou puhé
Ma helleemb dalbéh kavet hou karanté !
(Ean e ra er boked dehon)

TAD TEXIER

N'hellan ket laret d'oh pegement hou karan ;
Hui hra plijadur d'ein pe hret vad d'hou nésan.
Me lar d'oh trugaré azonded me halon
Ha me houlén get Doué ma vêt guir gristénion.
N'em és chet kalz a dra eit hou trugèrekat,
Met me béou neoah d'en ol ur huérennad.

Érauk monet de glah er iêhed de mem bro,
Deit on de laret d'oh : Kenavou en distro !

FRANSÉZ

Mar konzet doh er vistr pen det de Vreiz-Izél,
Klasket gouiet pegours vo pariù er brezél.

TAD TEXIER

Ur holonel angléz en des laret d'ein mé
En doé fermet é di, me gred aveit tri blé !

Éh a kuit.

JOZON

Érauk ma vou tri blé é vehemb rah lahet !
Penaus é hellemb-ni derhel doh er Boched ?
Ind e glah hag e gav un dra benak bamdé
Aveit hun distrujein pé krignat hur buhé.

DEVIZ VI

PERSON SANT-PIÈR-GUÉNED (1), TAD TEXIER

EN EUTRU PERSON

Démat d'oh, tad Texier, penaos é ha genoh ?

TAD TEXIER

A druhégeh ; na hui, Eutru Person, freù oh ?

EN EUTRU PERSON

Monet e hran ataù, monet e hran difonn,
Ha ker chuéh guéhavé ma ne ouian mén onn.
Me garehé kavet ur predégour hineah
Eit gobér ur predeg ar sant Jojob arhoah,
Hag aveit kement-sé chonjet em és én-ah.

(1) En Eutru Buléon.

TAD TEXIER

Ne glaskan ket mé guél eit dakor chervij d'oh :
Me gonzou én iliz ag er brezél kalet,
Hag e larou d'er bobl pedeïn eid omb get gred.

EN EUTRU PERSON

Trugéré, Tad Texier, hui hra plijadur d'eïn ;
Perpet karantéus ne zoujet ket hou poén.

TAD TEXIER

Er soudarded e zou kuhet en tranchéïeu,
Hag ind sel doh ou foén èl doh ou zrebilleu ?

EN EUTRU PERSON

Laret d'eïn, Tad Texier, perak monet éndro ?
Guel e vé d'oh marsé chomel bremen ér vro.

TAD TEXIER

Ne huélan ket hañni eit monet é me léh,
Hag open nen donn ket aveit chom de zichuéh.

EN EUTRU PERSON

Hui hellelé gobér un troh vad é Guéned !

TAD TEXIER

Rekis é d'eïn biùein get me heih soudarded.
Er vad hrehen ér vro, réral hell er gobér.
N'hellan ket chom dré-men ha kuitat me michér.
Paotred en Amérik zo bremen étal dé.
Disket 'm es en Angléz eit gobér vat dehé ;
Pemp miz ma bet red d'eïn chomel én hospital :
N'heilen ket na kerhet na muioh dihostal,
N'em es mui énep d'eïn nameit men dihost berr :
A pe vank en ér d'eïn me zihuig abèn kaer.
Bout zou ér rejimant ur hapitén Pépé
Ean e zihost berroh aveit ma ne hran mé.

Pe iehen kuit, laret e vehé get rézon :
Hun alézonnér-ni des kavet er filon ;
Nen dé ket ean neoah èl ur pen tiegeh,
Hag arnan mé nezé, na péh un huchereh !

EN EUTRU PERSON

Hui hues ur garg ponnér, ag er ré diésan :
Goarnet mat hou iéhed, dihoallet a chom klan !

(Ind e hra un dornad en eil d'égilé).

DEVIZ VII

FRANSÉZ, JOZON, ANDRÉ.

FRANSÉZ

Ah ! dichuéhamb, pautred, dichuéhamb un herrad,
Goudé, amzér erhoalh hur bou de labourat.

JOZON

En Tad Texier e zou un dén lan a galon ;
Un devér é eid-omb sentein dalbéh doh ton.

ANDRÉ

Ur predégour mat é, hag e houi mar a dra ;
Nen dé ket un dén flaù, n'en des eun a nitra.
Ha ne hues hui biskoah, grons hañni ahanoh,
Chonjet ér blijadur en des liés groeit d'oh
P'en des reit d'oh butun ha pinard de ivet,
Ha liés mat eùe ur gulé de gousket !

FRANSÉZ

Nen dé ket un histoér e fal d'eïn kontein d'oh,
Nameit er huirioné, ne larein ket muioh :
M'em es mé ean guélet é pousein ar ur har
E stleijé un dén peur èl ne oé ar en doar ;

'M es ean guélet é vont tréz-de-dréz d'er linen,
Eit sekour er ré klan ha kas dehé suben.

JOZON

Nag a soudarded klan en des ean konfortet !
Deusto ma vezé chuéh, joéius e oé perpet ;
Ne glaské nitra kin meit gobér é zever,
Ne zoujé ket é boén é kreiz memb en danjér.

ANDRÉ

Ean en des laret d'emb, disul én é bredeg,
E oé bet hoah soudard ér brezel ér blé dek.

FRANSÉZ

A houdé un herrad, tenneu ne gleuér ket,
Nen domb ket mui bremen é riskl a vout lahet.

JOZON

Me huél en tad Texier é tonet d'hun guélet.
Ni e houiou geton pé doéré en des bet ;
Hireh bras em es mé de houiet en doéré ;
N'hellan ket mui kousket na de noz na d'en dé.

ANDRÉ

A pe veet a blad get ur boled taolet,
Amzér erhoah hou pou, ne vêt ket dihouset !

DEVIZ VIII

JOZON, ANDRÉ, TAD TEXIER

JOZON

Arriù oh, tad Texier, penaos é ha en treu ?

TAD TEXIER

Ag er choéj, me zud vat, guél é en doéréieu ;
Hui gleu marsé laret : Kollet é hur bro Frans,

Er Boched e houni ! — Perak kol konfians ?
Penaos é kredet hui é ma en treu elsé,
Pen dè guir é hellamb derhel pen d'en dud-sé ?
Be zou bet un taul-béh tré er Boched ha ni,
Er Frans des er victoér ha nen dés chet èl di !

JOZON

Pegours ?

TAD TEXIER

Dé gouil Maria.

ANDRÉ

É pé bro ?

TAD TEXIER

Er Champagn.

Er Huerhiéz zou get Frans énep d'en Allemagn.
Kousians er bed abéh um saù énep dehé.
Nen dé ket de chonjal é ven en Eutru Doué
Rein en tu de houni d'er ré hra torfêteu
Ha n'ou des mèh erbet é tistruj ilizieu.
Poèn em es é kredein é chomeint hemb bout skoeit
Ha ma pééint kir hoah en droug ou devou groeit.
Eit trugarékat Doué ni e gañnou hiniù
Un *Te Deum* gredus ardre un ér pé diù.

JOZON

Kentéh ma houieet pegours éh eemb araok,
Hui zei de laret d'emb ; ni govesei érauk.

TAD TEXIER

Arhoah é !

ANDRÉ

Arhoah é ? Hui zei genemb eùé ?

TAD TEXIER

Me iei genoh eùé, eidoh me bedou Doué.
Aveit monet genoh n'em es chet perderi :
Aveit armaj guellan m'em bou me hrusifi !

JOZON

Hui e hrei konfort d'emb, ha hui hur pardonnou ;
Ha mar damb a goéhel, hui e vou hur saùou.
Pe vemb édan merüel, pe ne huélemb mui tam,
Hui e rei d'emb ur bok avèl ma ré hur mam.

ANDRÉ

Bet oh bet, Tad Texier, én taul-béh devéhan
Saüet étal Verdun, é rauk kalan-gouian ?

TAD TEXIER

Ia, guir mat e laret, bet on bet é Verdun,
D'en dek a Houil-Mikél, nen des meit huéh suhun.
Pe oemb arriù anont, ni gleùas ur fal vlaz.
Er Boched e vouté arnamb-ni ur ioh gaz.
Hanval e oé genemb é oemb oeit de vout dall.
Aveit hun deulegad biskoah kement aral !
Arriù én hospital, groeit e oé ar hun tro ;
Golhet oemb de getan ha gusket mod er vro ;
Er ré oé é hobér ardrou er soudarded
Ne houient ket ma oen beleg pé ne oen ket.
Unan houlen genein : « A be sklas é oh-hui » ?
Sklas naù ha triuigent ! Bamet é muioh mui :
Ama, me heh boulom, e laras ean d'ein mé,
Nen dé ket d'en oed-sé é vé deit d'en armé.
Ne houian ket penaos hues gellet um lakat
É kement a dregas hag a sterdigennad ! »

P'em boé laret dehon é oen un aumonier,
Ean e laras kentéh : « Hui é en tad Texier ?
Pardon, me hapiten, é han de vont genoh
De gavet er majol, ean hellou ésat d'oh !

DEVIZ IX

JOZON, ANDRÉ

JOZON

Perak é talhamb ni dalbéh de vrezélat ?

ANDRÉ

Dré akustumans é é vrezélamb merhat !

JOZON

En ihuern e vehé un hantér memb rè vlod
Eit er ré des klasket gobér brezél ker sod !

ANDRÉ

Men Doué, perak lezel en torfétour Guilleu
De zistruj henn truhé kement a arméieu ?

JOZON

Mar biùamb ér gouian groñnet a dioélded,
Er péh e zou guellan, Doué e ra d'emb iehed.
Nen dé ket en auél, nag en erh nag er glaù
E hello hun diskar ; ni e gerhou ataù !
Meit me gred é kleuan ur voéh a zianvéz,
Me chonj é ma Franséz e laka poén ha préz
De zonet d'hur havet.

DEVIZ X

JOZON, ANDRÉ, FRANSEZ

FRANSEZ

Ridet 'mes hed en noz ;
N'hellan ket mui kavet na dichuéh na repoz.

Nen des nameit un dra e zou goah eit er marù :
Biùein én tranchéieu édan en tauleu garù.

JOZON

É tet ag en tranché ?

FRANSÉZ

Ia, ag er vosereh.

Un dén e gol er pen é huélet laherch.

ANDRÉ

Laret d'emb-ni, Franséz, petra e hues guélet
Pen doh bet én tranché.

FRANSÉZ

Treu èhus. Cheleuet :

A boén ma oemb arriù ar kriben er mañné,
Él leh ma chonjemb koéh én ur gol hur buhé,
Ni e gleu kañnoneu er Boched é trouzal
Avel pe vehé bet er gurun é kornal.
Er bolèdeu drest omb e huitellé dalhmat
Aveit monet de goéh étal omb tostik mat.
Oeit e oemb én tranché tro ha tro de cher-noz.
Er Boched e dosté, « é oémb doh ou gortoz.
Tad Texier e lar d'emb : « Karet Doué a galon
Laret ar dro genein un akt a gontrision ;
Éh an mé de rein d'oh bremen en absolven. »
En dareu e strimpas ém deulegad aben.
A pe daùas un trouz, er jeneral e lar :
« Fardamb ol ar nehé, n'ou dés chet mui dafar. »
Tér e oé er vanjans ; kentéh ni e zichen,
È rid par ma hellamb betag en devalen
Hag e grap er mañné, léh ma oé er Boched.
Él ma oé tioélded dén n'en doé hur guélet.
Ur lod e ié a guh hag a dakot ataù,
Lod aral e gerhé diar ou dichapaù.

Èn un taul é mant d'emb, hag ind blaoh spontet.
Kaer ou deoé gobér, ind um gavé groñnet.
Ni e huél aben-kaer é tibouk ag er hoed
Er soudarded a Frans, lod ar jao, lod ar droed ;
Hur mestr-ni ar ou zro eu doé lakeit ur gron,
Koèhet e oent elsé ol édan hun hration.
Unan e glah lemel get hur mestr é vuhé :
Hennen e droh dehon ur vréh a zal é skoé,
Hag é feutein é gorv betag é zigroézel,
Doh en diskar marù mik é koéh ar er bratel.

TERVET LODEN

ER PRIZONÉR

DEVIZ I

TAD TEXIER, ER GOARD

TAD TEXIER

Me garehé gouiet aveit pesort rézon
É oh, doh me stléjal a brizon de brizon :
Laret d'eïn, mé hou ped, d'émen e me haset.

ER GOARD

D'émen en hou kasan ? kement-sé n'hou sell ket.

TAD TEXIER

Geou, en dra-zé me sel muïoh aveit hañni,
Pen dé guir ma mé-é e zoug er melkoni ;
Elsen é oh dalbéh doh hun torimellat !

ER GOARD

Hui e glah bout sellet èl tud desaüet mat !

TAD TEXIER

Un dra vat é diskoein bout mat kevér en ol,
É hobér kement-sé nen dés nitra de gol.

ER GOARD

Perak gobér grimeu get er ré zou kollet ?

TAD TEXIER

Frans e zou é brezél, més nen dé ket feahet.

— 37 —

ER GOARD

Hui e hues gouniet un nebed ér Champagn.
Met nag a dud kollet !

TAD TEXIER

Oh ! nag én Allemagn !

ER GOARD

N'hun es chet ni kollet kement a dud èl Frans.

TAD TEXIER

Larein e hrér bremen ne hues chet mui biuans !
Eit omb-ni, Fransizion, ni zougou er victoér,
Kaer hou pou brezélat ha kaer hou pou gobér,
Aveit rein kalon d'emb, ni hun es ni er fé ;
Nen domb ket èl oh-hui é touiet hed en dé.

ER GOARD

Ama, kouh prizonér, eit ur gonz èl honeh,
N'hou pou aveit hou koén kin nameit bara séh.

DEVIZ II

TAD TEXIER, ER VENDÉEN

ER VENDÉEN

Dé mat d'oh, Tad Texier, joé em es d'hou kuélet ;
A pe oen é Guéned, m'em es hous anauet.

TAD TEXIER

A bé bro oh, émen é oh bet desaüet ?

ER VENDÉEN

Ag er Vendé on mé, tostik tra de Nañned ;
Ur blé kent ma oé bet disklériet er brezél,
M'em boé mé hou kleuet é predeg un dé gouil.

TAD TEXIER

Breiz-izél ha Vendé en um gar èl bredér,
Aveit dihuén ou fé é lakant ol ou gloér;
Mar chonjamb ér geih tud e zou é vrezélat
Amen, deustou d'hur poén ni um gavou erhat.

ER VENDÉEN

Dishanval doh omb-ni, er Boched gav biùans
A pen dint keméret prizonerion é Frans,
Groeit e vé ar ou zro, kentéh ma chomant klan,
Tré ma omb-ni amen é tuein get en nan.
Un hantér livr bara, e reseuamb bamdé,
'Zou groeit get bren héchen keijet get bled tri blé.
De noz é vé reit d'emb avaleu-doar skornet,
Ha guéhavé irvin, pétremant ioud luèuet,
D'er liésan kaul-seud dariüet ér goulion;
Er fal vlaz anehé e bella er helion.
Red mat é d'emb biüein é kreiz er lousteri,
Ha ne gav ket genoh é omb én ur fal di,
Dantet stert get en huen, débret get en anstu?
Rahed e grign hun plouz, groñnet omb a bep tu,
Erbad é d'emb heijein hur guskemant uzet,
Ou zroein hag ou distroein, nitra meit poén kollet;
Ker sterd en um stagant doh pilloteu un dén
Avèl men dé staget hur hrohen doh hur hein.

TAD TEXIER

Taolamb liés ur sell ar Jézus hur Salvér
E zou deit ér bed-men d'hun tennein a vizér!
Hañni guel aveiton des hanaüet er boén:
Kuiteit en des en nean eit dont de glah mab dén;
Un dornad plouz des bet eit é hulé ketan
Ha koed kalet er groéz eit gulé devéhan.

Hur Salvér ar er groéz des bet eùé séhed:
Doh-ton keméramb skuir ha n'um néhansamb ket!

ER VENDÉEN

Hou teviz e zou mat, mès n'hun es chet bamdé
En nerh kalon rekis eit doug poénieu elsé.

TAD TEXIER

Diés bras é, guir é, bout ker pasiant èl-don,
Mès klaskamb drest pep tra bout izél a galon.
Ha maheignet oh bet a pen doh prizonér?

ER VENDÉEN

Lausket on bet èl marù, ne oen meit a hantér;
En ér fresk me lakas de zonet é buhé.
Er Boched em dougas ar vorden en tranché,
Aveit bout achiüet get boledou a Frans;
Ind e hré kement-sé aveit ou deverrans.
Red é bout digalon eit gobér kementral.
N'hur boé ket ni er haz èl m'en doé er réral:
Ind e lahé tud kouh, moézed ha bugalé
Ha n'ou doé ket laret ur gir hemb kin dehé;
Er gaz e voutent hoah én despet d'er lézen
E ra de hanaüet d'en oll ou fal ingen.

TAD TEXIER

Pe vou lan er mezul, Doué en devou é dro,
Eit kastiein er ré e ampouizon er vro.

DEVIZ III

TAD TEXIER, ER GOARD

TAD TEXIER

Me héh dén, genoh-hui é houlennan un dra:
N'hellan mui harz amen, men droug kreskat e hra.

Lézenneu er brezél genoh n'int ket miret :
Pe vér klan, d'ur hlandi é teliér bout kaset.

ER GOARD

Ne hanaùamb amen nameit prizonerion.

TAD TEXIER

Me chonjé mé hou poé muihikoh a galon ;
Me garehé mé konz d'oh ur medesinour.

ER GOARD

Un al des goulennet kementral en nihour ;
Pe garhen um lezel genoh de vout lorbet,
Ol er brizonerion en devehé klinùed.
Ne gredan ket é oh degoéhet ken izél.
Petra e vennet hui ? Ni e zou é brezél.

TAD TEXIER

Ia, é brezél é omb, bamdé hui er lar d'ein ;
Er giz-sé ne dalv ket eit hou tigaréin.
Donet e rei un dé ma vou pouizet pep tra :
En tiér hues losket aveit ket ha nitra,
Nag a verhed iouank e hues hui keméret
Ha ne oent ket kablus na fal é mod erhet,
Nag a dud kouh eùe e hues lahet guerso
Ha n'ou devoé kin geu nameit karein ou bro !

DEVIZ IV

EUTRU ROHELLEK, TAD TEXIER

E. ROHELLEK

Ama, kéh Tad Texier, penaos é ha genoh ?

TAD TEXIER

Hui amen, me henvrér !

E. ROHELLEK

Én ur loj é étal-oh.

TAD TEXIER

Ha hui e hel amen laret en overen ?

E. ROHELLEK

A pe blij get er goard-geton red é goulén ;
Me lar en overen d'er sul èl d'er pamdé.
Mar karet, Tad Texier, reseu en Eutru Doué,
M'en degasou gencein arlerh en overen,
Eit rein plijadur d'oh, èl m'em es er greden.

TAD TEXIER

Un hireah bras em es d'em bout er gomunion,
Eit kavet get men Doué nerh, konfort ha pardon ;
Merùel aveit Jézus e zou er marù kaeran,
Pe vér ér stad a hres aveit monet d'en nean.

E. ROHELLEK

Penaos é oh bet hui keméret prizonér ?
Bleset oh bet ? Ur Boch e zou deit d'hou kemér ?

TAD TEXIER

Tennet é bet arnan pe chonjen bihannan,
Hemb gellet gout penaos, émen nag a beban ;
Oeit e oen d'en Iliz de glah en Ostieu
Em boé mé konsakret, lun er rogañoneu,
Ne fallé ket d'ein ou lezel get er Boched
Get eun n'ou devehé, più houér ? ou housiet.

EUTRU ROHELLEK

Biskoah guel e hues groeit ; a zré ou dorn lemel
Hun Doué tér guéh santél kentoh eit er leskel
De vout pé kousiet, pé memb hoah dismantet,
Nen des chet tud erbet ker fal èl er Boched !

TAD TEXIER

Plijadur e hret d'ein é konz er brezonek :
Guerso n'em boé kleuet er lanjaj-sé ken huek ;
Me lar er huirioné hag, hemb bout ur mélour,
Nen dés parland erbet na ken dous na ker flour !

E. ROHELLEK

Ar barlen me mam vat em es ean mé disket,
Ha bamdé é breton me feden mes laret.

TAD TEXIER

Ha kleuet e hues hui doéré me rejimant ?
Mar dé bet goalauzet pé mar d'es bet dismant ?

E. ROHELLEK

A zivout kement-sé n'hellan ket laret d'oh.
Keméret on bet mé ér memb amzér genoh.

(Ean e gleu trouz)

Kenavo, Tad Texier, betag arhoah vitin.

TAD TEXIER

Dobér em es a Zoué, nen des meit ean hemb kin
Hag e hel rein d'ein nerh eit kriüat me halon ;
Tré ma vou Doué genein m'em bou konfort geton.

DEVIZ V

TAD TEXIER, ER VENDÉEN

TAD TEXIER

Me garehé monet d'en hospital a gér
Hag aveit kement-sé, més skriuet ur lihér.

ER VENDÉEN

Hui hues bet ur raskond ?

TAD TEXIER

O ! dalbéh er memb tra.
Got er Boched n'hur bé nameit er honzeu-ma :
« Ni huélou édan berr : keméret pasianted. »

ER VENDÉEN

Get er lezeuen-sé vér kaset d'er véned.

TAD TEXIER

Berr é buhé mab-dén, a boénieu karget,
Hanval doh ur boket hag e splann un nebed,
Met e houiü keut en noz. Er marü e za ker béan,
Ha bamdé é tostamb d'hun termén devéhan.
Ur lod e varü iouank, ur lod aral kouhoh :
En dé merchet é d'emb n'hellamb monet larkoh ;
Kalevern ma tei d'emb abred pé devéhat !
Pedamb Doué de rein d'emb er hrs de viuein mat.

ER VENDÉEN

N'ouian mar des Doué kãz pé karanté dohein ;
A pe guitein er bed, ne ouian mén é hein.

TAD TEXIER

Un dra vat é eit-oh bout dalbéh én arvar,
Kement-sé e rei d'oh ha doujans ha glahar.
E hobér ur péhed hui e za de vout fal
Ha mar chomet énon, hou kousians hou temal.
Doué ha n'en des ean reit er gelloud d'en Iliz
De dorrein er liam hun ranjen é peb kiz ?
En Iliz ra d'er Pab ha d'en ol véléion
E reseu en Urheu, alhuéieu er pardon.
— D'oh hou kuélet é poén, truhé em es doh-oh ;
Ne vemb ket digalon, Doué rei d'emb é vennoh ;
Ean e zou dalbéh mat, paudmat guel eit omb-ni,
Ean ra sekour d'en ol, ne ankoéha hañni.

Keméret vaillantis, chonjet én hous inean :
Arlerh er vuhé-men é vou reit d'emb en nean !

ER VENDÉEN

Aveit monet d'en nean red e vou bout dibéh.

TAD TEXIER

Guir é, mes Doué hur galù, cheleuamb doh é voéh !

ER VENDÉEN

En diaul d'é du e glah d'en ihuern hun tennein,
Kalet bras e vou d'emb dohton um hoarantein.

TAD TEXIER

N'hun es chet de zoujein en diaul hag é ardeu ;
E terhel pen doh-ton ni hoarn hun ineañneu ;
Mar dé kriuoñ en diaul aveid-omb dré natur,
Ni hel get sekour Doué er feahein.

ER VENDÉEN

A dra sur,

En diaul ne hel nitra meit dré volanté Doué.
(*Eh a huit.*)

TAD TEXIER

Mar pedamb er Huerhiéz, hi hur goarnou eùé.

DEVIZ VI

TAD TEXIER é unan

Kent merùel ne huélein dén erbed a me zud,
Hag a pe dreménein, er hloh e chomou mut.
Me varùou forbañnet ha pèl doh Noal-Pondi,
Hag ar mem bé nuah-pilh ne batérou hañni.
Na koutant e vehen bout kaset d'en iliz !
N'em és mui meit un dra, chonjal ér baraouiz.

Douget omb de glaskein er joéieu e dremén,
Na kaeret vou én nean arlerh kement a boén !
Me geni d'oh, men Doué, er boén e goéh arnan ;
Plijet genoh ma vou talvoudus eit en nean ;
Reit d'ein nerh ha konfort eit ma hellein hé doug
Ha ma ne dérein ket birüikin doh men droug !
Mar kastiet hiniù me horv èl ma huélan,
Ne hret d'ein kement-sé meit eit salvein m'inean.
Me chonj ér marù hemb spont, mar a huéh memb get joé,
Éngorto mat ma on d'hou kuélet, o men Doué !

DEVIZ VII

TAD TEXIER, VERKAD

TAD TEXIER

Kleuet em es ur voéh hag e hanañan mat :
Mar ne farian ket, é kleuan dom Verkad.

VERKAD

Ia, mé-é, Tad Texier ; penaus é ha genoh ?

TAD TEXIER

Nen da ket kaer genein, ar hoahat é kentoh.

VERKAD

P'em es kleuet laret é oéh deit de Rastatt,
Kement-sé e zou bet eidonn ur galonad.
Penaos é oh bet skoeit ?

TAD TEXIER

Skoeit on bet d'ur boled
En dés torret kri-past askorn bras me morhed.

VERKAD

Kleuet em es laret é oé trohet hou kar.

TAD TEXIER

Er majol e hré d'ein bamdé trouz ha safar
Eit hé rein de drohein ; a p'en dés hi trohet,
Ean en des laret d'ein : kloroform n'em es ket.
Er labour ar me zro nen dé ket bet groeit mat,
Hag er gouli en des tennet d'ein ur harad.
— Emen oh hui bremen ? Pèl oh doh me frizon ?

VERKAD

Er Holland é choman, é menati Beuron.

TAD TEXIER

Nag hou kansort Ballin ?

VERKAD

Oeit é bremen d'é vro.

M'es ean guélet neoah nen des chet hoah guerso.
Ean en des groeit èl onn : deit é de vout krechén ;
Ean en des me choéjet avait bout é bèrén ;
A houdé ni hun es um sellet èl deu vrér,
E chonjal péker mat é oeh én hur hevér.

TAD TEXIER

Ne hret ket mui pentraj ?

VERKAD

N'em es chet mui amzér.

Arlerh me overen, me lar mem breuiér,
Me govesa goudé hag e studi ; de noz
Ni e gan en ofis kent monet de repoz ;
Ila neoah a pen don ér méz a me hovand,
Dirak mar a dachad mem bizied e zant.
Men devér é bremen salvein en ineañneu :
Honeh é er huellan ag er michérieu.

M'em es é mem breuiér limaj santéz Anna
Hag e zegas chonj d'ein liés a Géranna :
Dirak er limaj-sé aveid oh é pedan.
Birüikin n'ankoéhein ma d'oh é telian
Bout deit de vout kristén hag, open hoah, beleg !

TAD TEXIER

Un huizen e santan ar me fas é ridek ;
Pariù on. O men Doué, m'hou kar a greis kalon
Ha me houlén genoh pardon, men Doué, pardon !

VERKAD

Hui e hucs predeget épad ol hou puhé
Aveit gobér karein un Doué a garanté ;
Na dous é d'ur beleg chonjal én é vredér
Hag ér vad en des groeit dalbeh én ou hevér !

TAD TEXIER

Dom Verkad, kenavo ! men Doué, hou pét truhé !
Me laka me inean tré hou tehorn...

VERKAD

Marù-é ;

Doué en des men galüet de gloz é zèulegad.
En nean revou eurus ha beniget me Zad !

Kolpeu, en 30 a huenholon 1935.

L. M. B.

Mat de vout mollet.
Guéned, 30 a viz Gouil-Mihél.
AUG. GUILLEVIG,
Vik. bras.

